

La democrazia communal s'adattescha

Diversas vischnancas grischunas ston introducir novs meds legals intermediars per decider

DAD ANDREAS CADONAU/FMR

■ **La vischnanca Lumnezia desista da la radunanza communal dals 19 da zercladur e fa diever da la pussaivladad concedida dal chantun. Ella lascha decider il suveran a l'urna davart dus credits. Normalmain decidess quai la radunanza communal. La democrazia communal directa sto s'adattar al scumond da sa scuntrar.**

Novas dad eventualmain schlucrar las restricziuns da sa radunar ha il Cussegl federal empermess da communitgar ils 27 da matg. «Memia tard per nus», di il president communal da la vischnanca Lumnezia, *Duri Blumenthal*. El ha explitgà che la vischnanca stoppia sa decider ad uras per urna ubain radunanza communal. Perquai ha la vischnanca annunzià dad abolir la radunanza communal prevedida ils 16 da zercladur. Las duas dumondas da credit da circa 300 000 francs sutta metta la suprastanza al parairi dal suveran en ina votaziun a l'urna.

Decisiuns urgentas a l'urna

Normalmain decida la radunanza communal lumneziana dumondas da credit enfin dus milliuns francs. La vischnanca Lumnezia fa diever ussa da la pussaivladad purschida dal chantun da prender decisziuns urgentas a l'urna pervia dal scumond actual da sa radunar. Tenor Blumenthal ina pussaivladad impurtanta. Ina giada per conceder ils credits e surdar la lavur als impressaris e per l'autra per betg perder las contribuziuns da chantun e Confederaziun a favur dals projects. Il president communal lumnezian è in aderent da la radunanza communal che pussibileschia da communitgar direct cun votantas e votants. En media visitan circa 100 da las 1700 persunas cun dretg da vuschar en la vischnanca Lumnezia talas radunanzas. «Betg exnum ina massa.» Blumenthal tema in zichel che quel dumber pudess sa reducir sch'intinginas persu-

Las vischnancas grischunas èn ablas d'agir, malgrà che lur radunanzas communalas vegnan sistidas il mument.

FOTO A. CADONAU

nas guntgeschan la radunanza communal per tema da s'infectar.

Tschertgà la via da mez

Tschertgar ina soluziun da mez haja il chantun vuli, ha il schef da l'Uffizi chantunal da vischnancas, *Thomas Kollegger*, declerà. Ina via da mez per pussibilitar a las vischnancas da decider las fatschentas impurtantas. Vischnancas cun in parlament e nagina radunanza communal na sajan betg pertutgadas da las restricziuns da sa radunar, ha ditg Kollegger. Ils parlaments communal da quellas 17 vischnancas hajan dastgà far radunanza ed els hajan fatg quai per part sin differenta

moda. La maiorità da las vischnancas grischunas enconuscha la radunanza communal sco sulet gremi legislativ, sco per exempel la vischnanca Lumnezia. Senza la pussaivladad concedida dal chantun dad introducir la votaziun a l'urna fissian talas vischnancas bloccadas.

Kollegger renda attent ad ulteriurs chantuns che n'hajan betg mess en vigur mesiras legalas a favur da las vischnancas, ellas stoppian simplamain spetgar. Auters chantuns percuenter, sco per exempel Turitg e Schaffusa, han surdà la cumpetenza legislativa da la radunanza communal a la suprastanza communal. Ina pulita responsabladad per l'executiva communal.

Dretg d'urgenza

Da principi pon las suprastanza communalas, u schizunt ils presidents communalas, far diever dal dretg d'urgenza. Prendi il cas ch'in tal dretg d'urgenza è definì en la costituziun communal. Kollegger ha menziunà diversas vischnancas grischunas ch'enconuschan talas soluziuns per situaziuns spezialas e d'intschertezza.

Dretg d'urgenza na saja dentant nagin schec da blanco per ina suprastanza u in president communal. «Era quel agir sto succeder entaifer il stadi da dretg e las lechas superiuras vertentas.» Uschiglio smantscha la via avant dretgira pervia dad in agir illegal suenter che la fasa d'urgenza è terminada.

«Betg quai ch'ins tschertga»

FMR: Thomas Buchli, Vos essas president communal da Stussavgia. Vossa vischnanca enconuscha sulet la radunanza communal sco gremi legislativ. È la vischnanca bloccada ussa?

Thomas Buchli: Na, nus avain già decidì las fatschentas impurtantas avant che las restricziuns èn idas en vigur. Principalmain fatschentas finanzielas cun dumondas da credit. Las ulteriuras chaussas pon spetgar. Tant pli sche nus pudain far radunanza communal la fin zercladur.

Uschia che Vos na stuais betg far diever da la pussaivladad per ina votaziun a l'urna?

Na, sco che la situaziun sa preschenta uss betg. Tuttina è la pussaivladad purschida dal chantun da valitar positiv. Autras opziuns cun dretg d'urgenza a favur dal president communal na tschertgain nus betg.

La vischnanca da Stussavgia enconuscha quel dretg d'urgenza?

Gea, nus avain surpiglià tar la fusiun il muster da la costituziun mess a disposiziun dal chantun. Il dretg d'urgenza è stgaffì principalmain per situaziuns d'urgenza en connex cun lavinas e malauras. Là nua ch'ins è eventualmain sfurzà da prender decisziuns sveltas en in pitschen gremi. En talas situaziuns essan nus disads da surpigliar responsabladad.